

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 คือการเปลี่ยนแปลงการกระบวนกรเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น วิเคราะห์เป็น และสร้างองค์ความรู้ได้ ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องต่อเนื่อง และเต็มศักยภาพแห่งตน ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 มาตรา 24 เกี่ยวกับสาระในกระบวนกรเรียนรู้ที่ครูและสถานศึกษาจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติ โดยปรับกระบวนกรเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเอาชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง เป็นกระบวนกรเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เน้นการฝึกทักษะ กระบวนกรคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (นภเนตร ธรรมบวร, 2549, หน้า 3)

การศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อประเทศชาติมาก ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในมาตรา 18 ที่ระบุให้มีการศึกษาปฐมวัยและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 12) นอกจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาโลก ได้จัดตั้ง “สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในปี พุทธศักราช 2542 ขึ้นพร้อมทั้งประกาศว่า “การศึกษาปฐมวัย คือ การสร้างคน สร้างชาติ” (คณะกรรมการงานวิจัยและพัฒนาอนุบาลศึกษา ฝ่ายการศึกษาในโรงเรียน ของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ, 2543, หน้า 2) นักการศึกษาไฮม์ส (Hymes, 1969, p. 71) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาปฐมวัยว่า “การที่ครูจะสอนได้ดีนั้นจำเป็นต้องศึกษาเด็ก” ยิ่งกว่านั้นงานวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของสมองของมนุษย์ ยังเน้นถึงความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะในช่วง 5 ปีแรกของชีวิตว่าเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนรู้และเด็กจำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่หรือผู้ดูแลตั้งแต่แรกเกิดโดยการให้ความรัก การโอบกอด สัมผัสพูดคุยและเล่นกับเด็กเพื่อให้สมองของเด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ (นภเนตร ธรรมบวร, 2544, หน้า 9–10) จะเป็นได้ว่า การเข้าใจพัฒนาการเด็กส่งผลดีต่อตัวครูผู้สอนหลายประการ ผลดีประการที่หนึ่งคือ ช่วยให้ครูเข้าใจกระบวนกรเรียนรู้ของเด็กได้ดียิ่งขึ้น และสามารถวางแผน

หลักสูตรการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนได้มากขึ้น (นภเนตร ธรรมบวร, 2549, หน้า 3-4)

นักปรัชญา จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) มีชีวิตระหว่างปี ค.ศ. 1859-1952 เป็นนักการศึกษาชาวอเมริกันที่ต่อต้านการเรียนการสอนแบบเก่าที่เน้นการเรียนแบบท่องจำและอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวดของครู จอห์น ดิวอี้ เป็นผู้นำของแนวคิดการศึกษาแบบก้าวหน้า (Progressive Education) ดิวอี้ มีความเชื่อว่า “เด็กนักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การศึกษาควรมีความสัมพันธ์กับชีวิตปัจจุบันของเด็ก ดิวอี้เน้นความสำคัญของความรับผิดชอบของสังคม ในระบอบประชาธิปไตยการสอนฝึกเด็กเป็นศูนย์กลางโดยคำนึงถึงความสนใจและความสามารถของเด็ก หลักสูตรควรมีลักษณะที่ยืดหยุ่นได้ และสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็ก บทบาทของครูคือเป็นผู้จัดเตรียมประสบการณ์ สภาพแวดล้อมให้กับเด็กเพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้หรือมีประสบการณ์ด้วยตัวเอง เด็กควรมีเสรีภาพในด้านการคิด การแสดงออก โดยครูเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริมและวางแนวทางที่เหมาะสมแก่เด็กอย่างต่อเนื่องกันไป (นภเนตร ธรรมบวร, 2549, หน้า 10-11)

จากสภาพวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงได้กดดันให้เกิดความจำเป็นในการปรับปรุงการจัดการศึกษาของไทยให้สามารถผลิตผู้ที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรม อีกทั้งรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีคุณภาพ จากผลการวิจัยทางการแพทย์ พบว่าเด็กปฐมวัยจำนวนมากถึง 1 ใน 6 มีพัฒนาการล่าช้าไม่สมวัย โดยมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นตามอายุ แสดงว่าเด็กเหล่านี้ขาดโอกาสเรียนรู้และขาดโอกาสอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม รวมทั้งจำนวนเด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาพิเศษมีเพิ่มขึ้นด้วยเหตุนี้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงปัญหาที่มีการเฝ้าระวังและดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ทุกกลุ่ม ตั้งแต่แรกเกิดตลอดจนมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและศักยภาพของเด็ก

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและมาตรฐานนั้นจะต้องมีการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมของการเรียนรู้ที่เหมาะสม ดังนั้นจึงได้มีการกำหนดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปพัฒนาเด็กได้ถูกต้องเหมาะสม มีประสิทธิภาพและมาตรฐานเดียวกัน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

จากปรัชญาการศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม – วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 4)

จากข้อมูลการรายงานผลการประเมินพัฒนาการของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการทุกด้านอยู่ในระดับคุณภาพ 2.30 คือ นักเรียนสามารถปฏิบัติได้แต่ต้องให้การช่วยเหลือบ้าง และด้านที่นักเรียนมีพัฒนาการสูงสุด ได้แก่ ด้านอารมณ์ – จิตใจ มีระดับคุณภาพที่ 2.49 ส่วนที่นักเรียนมีพัฒนาการต่ำสุด คือ ด้านสติปัญญา มีระดับคุณภาพที่ 2.01 ซึ่งจัดได้ว่าเป็นปัญหาที่จะต้องได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรก

จากเหตุผลและสภาพปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียนระดับอนุบาล 2 ดังกล่าว คณะผู้ศึกษาค้นคว้ามีความสนใจที่จะพัฒนาชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ตามหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาของนักเรียนหลังใช้ชุดการสอนซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจะเป็นประโยชน์และแนวทางในการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คณะผู้ศึกษาค้นคว้ามีจุดมุ่งหมาย คือ พัฒนาชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อทดลองใช้และศึกษามลการใช้ชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โดยเปรียบเทียบพัฒนาการทางการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนี้
  - 2.1 เปรียบเทียบพัฒนาการทางการเรียนรู้ของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2
  - 2.2 เปรียบเทียบพัฒนาการทางการเรียนรู้ของนักเรียนหลังการใช้ชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 กับเกณฑ์ร้อยละ 80

3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. พัฒนาความสามารถของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ให้สูงขึ้น
2. เป็นแนวทางสำหรับครูที่สอนในระดับชั้นปฐมวัยในการพัฒนาชุดการสอนเพื่อจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนระดับชั้นปฐมวัย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การพัฒนาชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 คณะผู้ศึกษาค้นคว้า ได้แบ่งการศึกษาค้นคว้าออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยกำหนดขอบเขต ออกเป็น 3 ด้าน คือ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล และขอบเขตด้านตัวแปร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน
2. นักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนอนุบาลห่มเกล้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 30 คน ที่ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

คณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้สร้างชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ชุด ดังต่อไปนี้

- ชุดที่ 1 สัตว์เลี้ยงน่ารัก
- ชุดที่ 2 สัตว์เลี้ยงใช้งาน
- ชุดที่ 3 สัตว์เลี้ยงไว้เป็นอาหาร
- ชุดที่ 4 สัตว์เลี้ยงไว้ขาย

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2
2. ประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ตามเกณฑ์ 80/80

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นทดลองใช้และศึกษาผลการใช้ชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โดยเปรียบเทียบพัฒนาการทางการเรียนรู้ของนักเรียน

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนบ้านดอยน้ำเพียงดิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

คณะผู้ศึกษาค้นคว้ามุ่งเปรียบเทียบพัฒนาการทางการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 และเปรียบเทียบพัฒนาการทางการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 กับ เกณฑ์ร้อยละ 80

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2
ตัวแปรตาม ได้แก่ พัฒนาการทางการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ ชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนบ้านดอยน้ำเพียงดิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

คณะผู้ศึกษาค้นคว้ามุ่งประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนเรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ชุดการสอน** หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่ คณะผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น ใช้สำหรับจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 อย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนให้บรรลุจุดประสงค์ ในเนื้อหาเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง ซึ่งสอดคล้องกับสาระที่ 3 ธรรมชาติรอบตัว ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีจำนวน 4 ชุด ได้แก่

- ชุดที่ 1 สัตว์เลี้ยงน่ารัก
- ชุดที่ 2 สัตว์เลี้ยงใช้งาน
- ชุดที่ 3 สัตว์เลี้ยงไว้เป็นอาหาร
- ชุดที่ 4 สัตว์เลี้ยงไว้ขาย

โครงสร้างของชุดการสอนแต่ละชุด

1. กล่อง/ซองสำหรับบรรจุชุดการสอน

2. คู่มือครู มีรายละเอียด ดังนี้

- 2.1 วัตถุประสงค์
- 2.2 ส่วนประกอบของชุดการสอน
- 2.3 คำชี้แจงสำหรับนักเรียน
- 2.4 สิ่งที่คุณต้องเตรียม
- 2.5 บทบาทนักเรียน
- 2.6 แผนการจัดประสบการณ์
- 2.7 การประเมินผล

2. พัฒนาการทางการเรียนรู้ หมายถึง ระดับของผลการเรียนรู้ทางด้านสติปัญญาของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่วัดด้วยแบบทดสอบวัดพัฒนาการทางการเรียนรู้ เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2

3. แบบทดสอบวัดพัฒนาการทางการเรียนรู้ หมายถึง แบบทดสอบที่คณะผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างเพื่อวัดพัฒนาการทางการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่เรียนด้วยชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ซึ่งเป็นข้อสอบประเภทจับคู่รูปภาพ เปรียบเทียบความแตกต่างของรูปภาพ และมีติสัมพันธ์ของรูปภาพ รวมจำนวน 20 ข้อ ซึ่งจัดเป็นแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน

4. ประสิทธิภาพ หมายถึง คุณภาพของชุดการสอนตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 กล่าวคือ

80 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80 ของคะแนนที่นักเรียนทำได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนในแต่ละชุดการสอน รวม 4 ชุด

80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80 ของคะแนนที่นักเรียนทำได้จากการทำแบบทดสอบวัดพัฒนาการทางการเรียนรู้ เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2

5. ความพึงพอใจ หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนมีต่อชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โดยวัดความพึงพอใจได้จากแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอน ที่คณะผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดค่าออกเป็น 3 ระดับ ตามแนววิธีลิเคิร์ต (Likert)

สมมติฐานการศึกษาครั้งนี้ว่า

นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 มีพัฒนาการทางการเรียนรู้หลังเรียนโดยใช้ชุดการสอน เรื่องสัตว์เลี้ยง สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 สูงกว่าก่อนเรียน